

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

OSMANLI'DA TEFSİR FAALİYETLERİ - I (1600-1299)

7-8 KASIM 2026

İbn Haldun Üniversitesi Süleymaniye Yerleşkesi
Sâlis Medresesi

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

Cumartesi

09.30–10.00 Açılış

10.00–11.50 I. Oturum: Osmanlı Tefsir Geleneğinin Kuruluşu ve Aidiyet
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Çiçek

10.00–10.20 **Osmanlı Müfessiri Kimdir?**
Coğrafî, Siyasî ve İlmî Aidiyet Üzerine Bir Soruşturma
Doç. Dr. Ersin Çelik – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

10.20–10.40 **Osmanlı Tefsir Geleneğinin Kuruluşunda et-Telhîs'in Yeri: Tedris ve Metinleşme Ekseninde Bir İnceleme**
Arş. Gör. Mustafa Talha Akkiraz – Bilecik Şeyh Edebâlî Üniversitesi

10.40–11.00 **Mustafa b. Muhammed'in Erken Dönem Osmanlı Tefsir Geleneğindeki Yeri**
Arş. Gör. Şule Çiçek
Gaziantep İslam, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

11.00–11.20 **Mahmud Paşa Himayesinde Bir Tefsir Nüshası: et-Teysîr fi't-Tefsîr'in İstinsahı ve Dolaşımı**
Dr. Sefanur Çeliktaş – Bağımsız Araştırmacı

11.20–11.50 **Soru-cevap ve müzakere**

11.50–12.10 Çay ve kahve arası

12.10–14.00 II. Oturum: Erken Osmanlı Tefsirinde Yöntem ve Kaynaklar
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Enes Büyük

12.10–12.30 **Antoloji Olarak Tefsir: Molla Fenârî'nin 'Aynü'l-A'yân'ında Metin Aktarımı ve Telif Yöntemi**
Dr. Mehmet Emin Güleçyüz – Bağımsız Araştırmacı

12.30–12.50 **Erken Osmanlı Tefsirinde Ekberî Mirasın Aktarımı: Molla Fenârî'nin Aynü'l-A'yân Tefsirinde İbnü'l-Arabî İktibasları**
Yasemin Ulutaş – 29 Mayıs Üniversitesi Doktora Öğrencisi

12.50–13.10 **Molla Gürânî'nin Tefsiri ile Kıraat Eserlerinde Kıraatlere Mahsus Değerlendirmeleri**
Dr. Öğr. Üyesi Akile Tekin – Bandırma Üniversitesi

13.10–13.30 **Osmanlı Tefsir Geleneğinde Epistemolojik Denetim: Molla Gürânî'nin Ğâyetü'l-Emânî İsimli Eserinde İsrailiyyat Rivayetlerine Yaklaşımı**
Doç. Dr. Hadiye Ünsal – Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

13.30–14.00 **Soru-cevap ve müzakere**

14.00–15.30 Öğle yemeği ve namaz arası

15.30–17.20 III. Oturum: Beyzâvî ve Keşşâf Etrafında Şerh-Hâşiye Geleneği
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şükrü Maden

15.30–15.50 **Osmanlı Klasik Döneminin Başlarında Beyzâvî Tefsirinin Öne Çıkması: Tebriz'den Kahire'ye ve İstanbul'a Uzanan Yolculuğu**
Dr. Ahmet Akıl – Bağımsız Araştırmacı

15.50-16.10 **Beyânî Tefsir Geleneğinde Metinlerarası Tahkik: Fâtiha Sûresi Bağlamında Ebüssuûd Efendi'nin Zemahşerî ve Beyzâvî Mukayesesi**
Doç. Dr. Mahmut Ayyıldız – Trabzon Üniversitesi

16.10–16.30 **Osmanlı Tefsir Geleneğinde Şeyhzâde Hâşiyesi: Bakara Sûresi Özelinde Suyûtî Hâşiyesi ile Mukayeseli Bir İnceleme**
Hüseyin Uçar – İbn Haldun Üniversitesi Lisans Öğrencisi

16.30–16.50 **Tefsir Şerh-Hâşiye Geleneğinde Tahkîk: el-Keşşâf Şârihi Abdülkerim b. Abdülcebbâr'ın Hâşiyetü'l-Keşşâf'ı**
Arş. Gör. Mustafa Aydın – Kırıklareli Üniversitesi

16.50–17.20 **Soru-cevap ve müzakere**

Pazar

09.30–11.10 IV. Oturum: Tefsirde Telif, Muhâkemât ve Karşılaştırmalı İncelemeler
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mesut Kaya

09.30–09.50 **İbn Kemal Tefsirinde Şerh-Hâşiye Geleneği ile Hesaplaşma**
Abdullah Rıdvan Gökbel – Tübingen Üniversitesi

09.50–10.10 **Telif Türünün Tefsire Etkisi: İbn Kemal Paşa'nın Tefsiri ve Envârü't-Tenzîl Hâşiyesi Arasında Bir Karşılaştırma**
Dr. Öğr. Gör. Fatma Eren – Ordu Üniversitesi

10.10–10.30 **Osmanlı Tefsir Faaliyetlerinde Muhâkemât Telifi: Radiyyüddin el-Kudsî'nin (ö. 1028/1619), el-Muhâkemâtü'r-Radiyye'si Üzerine**
Prof. Dr. Mesut Kaya ve Arş. Gör. Muhammed İzzeddin Geçer – İstanbul Medeniyet Üniversitesi

10.30–10.50 **Poetic Qur'anic Translation and Exegesis in the Classical Ottoman Era: A Comparative Study of Ottoman and Indo-Muslim Exegetical Traditions**
Dr. Muhammad Ahmad Raza – Bağımsız Araştırmacı

10.50–11.10 **Soru-cevap ve müzakere**

11.10–11.40 Çay ve kahve arası

11.40–13.20 V. Oturum: Ebüssuûd Efendi Tefsiri ve Âyet Merkezli İncelemeler
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Suat Mertoğlu

11.40–12.00 Ebüssuûd Efendi'nin Nur Suresi 24/35. Ayet Tefsirindeki Mekânsal Analojiler
Arş. Gör. Sümeyye Revşen Okumuş ve Doç. Dr. Abdullah Başaran – Hitit Üniversitesi

12.00–12.20 Siyaset ve Tefsir: Ebüssuûd Efendi'nin Ulü'l-Emr Yorumunda Devlet ve Otorite
Doç. Dr. Abdulkadir Karakuş – Siirt Üniversitesi

12.20–12.40 Kasr Bağlamında Ebüssuûd Tefsirinin Özgünlüğü
Kübra Özdemir – İstanbul Üniversitesi Doktora Öğrencisi

12.40–13.00 Osmanlı'da Âyet Risâleleri: el-Enfâl 8/23 Risâleleri Üzerinden Bir Değerlendirme
Dr. Öğr. Üyesi Rabia Hacer Bahçeci Üstün – İstanbul Medeniyet Üniversitesi

13.00–13.20 Soru-cevap ve müzakere

13.20–13.50 Namaz ve dinlenme arası

13.20-13.50 Genel değerlendirme ve kapanış
Prof. Dr. Mehmet Çiçek
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk Güney
Dr. Öğr. Üyesi İhsan Kahveci

13.50 Namaz ve öğle yemeği

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Abdulhamit BİRIŞIK
Riphah International University, Pakistan

Prof. Dr. Ali KARATAŞ
Sakarya Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Alican DAĞDEVİREN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Celil KİRAZ
Uludağ Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Fethi Ahmet POLAT
İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Harun ABACI
Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Hidayet AYDAR
İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. İsmail ÇALIŞKAN
Ankara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mahmut AY
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mehmet ÇİÇEK
Kocaeli Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Emin MAŞALI
Marmara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Taha BOYALIK
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Merdan GÜNEŞ
Universität Osnabrück, Almanya

Prof. Dr. Mesut KAYA
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Muhammed ABAY
Marmara Üniversitesi, Türkiye

Professor Mustapha SHEIKH
University of Leeds, İngiltere

Prof. Dr. Necmettin GÖKKIR
İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Professor Omar HAMDAN
Universität, Tübingen, Almanya

Prof. Dr. Ömer ÇELİK
Marmara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ömer KARA
Atatürk Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Suat MERTOĞLU
Marmara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Şükrü MADEN
Karabük Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Enes BÜYÜK
Samsun Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Ersin ÇELİK
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye

Associate Professor Pieter COPPENS
Vrije Universiteit, Hollanda

Associate Professor Samuel J. ROSS
Texas Cristian University, Amerika

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜNEY
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi İhsan KAHVECİ
İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Hacı Mehmet GÜNAY

Prof. Dr. Mehmet ÇİÇEK

Prof. Dr. Mesut KAYA

Prof. Dr. Şükrü MADEN

Doç. Dr. Enes BÜYÜK

Doç. Dr. Ersin ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜNEY

Dr. Öğr. Üyesi İhsan KAHVECİ

Arş. Gör. Abdurrahman BEŞİKCİ